

Løgmansins frágreiðing á ólavsøku 1968

(Framhald)

VAKTAR OG BJARGINGAR- SKIPID

hefur landsstýrið samtykt at lata til tekningar, og síðani at bjóða út til føroysku skipasmíðurnar at gera.

Semja er um eina stóð, ið svarar til teir smærri linubátarnar.

Tá ið sjálvt innspektiónin er so munandi bót, sum tilfellið er við »Veðrinum« við helikoptara um borð til dagliga eftiransingarflúgv-ing kring 12 millamarkið, heldur landsstýrið, at høvuðsarbeiðið hjá hesum skipi má vera vaktar- og bjargingaruppgávan ið samarbeiði við »Veðrin«.

Skipið skal sjálvandi hava politimynduleika og allar greiðir um borð, har undir kanón, at taka fiskitjóvar við.

TELEFONVERKIÐ

Hin planlagda automatisering fer nú fram sum samtykt.

Figgjanarorkan er fingin til vega ella er tilsoð virkinum og hin tekniski leiðarin, sum tingið hevði samtykt at seta, er settur, um hann og landsstýrið kunnu semjast um arbeiðs- og lønartreytir. Samráðingar fara fram við hann um hesar treytir.

Tann parturin, sum nú stendur fyrri at automatisera, er Suðuroyggin.

HAVNA- OG VEGABYGGING OG ASFALTERING

fara fram í so stórum muni, sum lán kunnu fáast sambært tingheimild og peningur er á figgjarlógini.

Figgjanin við lánun út yvir tey lán, sum eru tilsoð av íleggingargrunnum, eru uppi í teimum samráðingum, sum standa fyrri at fara fram við ríkisstýrið, tá ið hin neyðuga kanning er gjord av okkara figgjarviðurskiftum.

NYGGJ HAVNABYGGINGAR- ÆTLAN:

Seinasta 10 áraætlan fyrri havnabygging er úti í ár og verður nyggj ætlan fyrri havnabygging í komandi 5 ella 10 árum lögð fram í hesi tingsetu.

STRANDFARASIGLINGIN:

Strandfarasigling við møguligari fastari eyggjarutukoyring, so øll samferðsla yvir land og sjógv kann samskipast til eina samvirkandi heildarskipan, verður at útbyggja.

EITT SERLIGT LÓGARUPPSKOT UM KONKESSION

til rutukoyring og strandfarasigling verður lagt fram í hesi tingsetu sum lið ið samferðslusamskipanini.

IDNAÐURIN:

I seinastu setu øktu við veðhald landskassans fyrri idnaðarlán við hálfari millión upp í 1,5 millión árliga.

Av smáidnaðum, ið eru komin í arbeiði við hjálp av landskassans veðhaldi fyrri idnaðarlán og landskassans lutligum part ið eginpeningi virkisins ella, sum hava fingið landskassans veðhald fyrri idnaðarlán, kunnu nevast flaka virkini ið Vági, Skopun, Glyvrum,

Toftum, fiskavirkið i Hvalba, plastikvirkið i Seyrvági, stoypi-virkið i Trongisvági, endurreising av sleipistóðunum i Vestmanna, á Tvøroyri, Ströndum, bilverkstaður i Leirvík, klæðnavirkið, spunalagið, ullvirkið og sildavirkið i Gøtu, endurreisingar av húkavirkinum á Tvøroyri.

Ein brennandi spurningur i samband við skapan av einum livskraftigum idnaði er, hvussu ið vit kunnu veita hesum virkjum nóg stóran virkispening, so tey kunnu verða kappingarfor við idnaðarvirki i øðrum londum.

Hesin spurningur er ein millum teir mongu, ið eisini er reistur yvir fyrri ríkisstýrinum, og verður vónandi um ikki annað so lutvist loystur i teirri vónaðu figgjanar øking við ríkisstýrisins hjálp.

BÚNAÐURIN:

Okkum trytir nyggja búnaðarlóg-gávu, ti korini fyrri landbúnaðinum eru onnur enn tey, ið lógu undir jarðnaumskipanini »gráu bóke« og broytast stórliga i hvørjum.

Men kunnu vit semjast um hana? Traðarmaðurin, smábóndir og smærri óðalsmenn hava ikki umstøður og stundir at gera nakað munandi við jørðina. Neytahald, eplavelting, ið blómaði áður hjá hesum, er nú á flestu stóðum horvið hjá teimum.

Skal nakað nakran tíð aftur verða burtur úr smábúkinum, má bygdin ella stórri partur av henni leggja saman um maskinbrúk, har ið handakraftin áður var álitið, og neytahaldið kann einasok koma aftur á fótur við felagsfjósnum. Men til tess krevt ein nyggj innstilling og áðanann jørðini viðvikjandi. Samgongu- og samgonguhugurin má koma istaðin fyrri hina gomlu stóðuna, at hvør skal seta sær og heldur lata boin fymast, avtaka neytini, steðga velting og allari jarðdyrk-ing, enn ganga saman um maskinstóður, felagsfjós og skilagoða samvinnu allastaðni har, ið handakraftin ikki loysir seg og ikki orkar einsamallt at leysa nakra uppgávu innanfyri landbúnaðin.

ARBEIÐARANNA LONARKOR:

Nýggjur sáttmáli varð gjordur millum Føroya arbeiðsgevarafelag og Føroya arbeiðsgevarafelag við 20 oyrum um tíman i lønarbót til arbeiðararnar.

Millum Havnar arbeiðsmannafelag og Havnar arbeiðsgevarafelag kom verkfalsstrið at standa um lonarkrøv arbeiðaranna.

Hetta strið leyk við sáttmála, ið gav arbeiðarum ein lønarbata upp á 50 oyru um tíman.

LÆRLINGALONIRNAR:

Lærlingarnir i Føroyum hava sitið i ringum lønarkorum, verri enn lærlingar flest aðra staðni. Tað er ti lætt skiljanligt, at teir seta fram ynski um lønarbata.

Asannandi rætt lærlinganna til lønarbata setti landsstýrið seinastu tingsetu fram lógaruppskot, ið kundi tryggja teimum hóskað lønarbata. Uppskot varð útsett til stundir høvdu verið at fingið upplýst, hvussu lærlingaviðurskiftini lógu i Danmark og Noregi. Eisini var

ynskt at hoyra meistaranna meining um lønarhækkingaruppskotið.

I hesi setu vil uppskotið um lærlingalønarbata verða sett fram til endiliga avgerð.

STYTTING AV ARBEIÐS- VIKUNI:

Arbeiðsvikutiðin er sett við lóg her i Føroyum. Menn hava áðannað, at tað er rimiligt, at arbeiðsvikutiðin verður at fylgja við hvussu hon er skipað t. d. i Danmark.

Uppskot vil verða sett fram samsvandi uppskoti Føroya arbeiðara felag til arbeiðsviku uppá á 42½ tímar uttan niðurskurð av samlaðu vikulónini.

EL-KRAFT EISINI TIL I SMÁPLÁSSUM

I seinastu lógmansrøðu varð borið fram, at landsstýrið vildi royna at skipa so fyrri, at útryðluplássini sum Mykines, Fugloy skuldu fáa el-kraft.

Hetta er so hent.

Hesir útryðir hava fingið el-kraft ájavnt við hini plássini.

TIL TEIR SOCIALU SPURNINGARNAR

er tann principiella støða tikin at á øllum íslagsokinum, her skulu vit og danir fylgjast i øllum framstígum og ábótum.

Menn hava leingi havt á máli spurningin um bygging av ellis- og ansingarheimi.

Talan hevur verið um at leggja eitt á Tvøroyri fyrri Suðuroynna, eitt i Klaksvík fyrri Norðoyar, eitt i Runavík fyrri Eysturoynna og eitt i Miðvági fyrri Vágoyrna og Norð-streymoy.

I Miðvági eru teir lidnir við allar fyrrikeigingar, tekning av húsinum, hava fingið studningsjáltan o. s. fr. Og verður hetta fyrsta av nevndu húsum, sum verður bygt. Ætlandi verður byggingin at fara fram løngu i summari.

Hini verða ætlandi at fylgja ti á baki, so brátt hin sociali grunnurin verður mentur at lúka sin eftir lógini ásetta part.

I ár verður ætlandi hin velduga landsjúkrahúsbyggingin liðug, ið hvussu er viðvikjandi allari nýbygging.

Umbyggingina av ti gamla sjúkra húsinum i Havn verður tað vist at standa á at fáa lidna i ár.

Tá ið statshospitalið og landsjúkrahúsbyggingurin er liðugur, verða vit at standa eina fremst i norðurlondum viðvikjandi nútímans sjúkráhusbygging. Hetta framstigið verður eitt tað gleðiliga, sum hent er her á landi.

SKULIN OG MENTAN:

Byggingin av nútímans skúlum kring Føroyar er hildin fram og standa stórir skúlar fyrri at verða bygdur.

Spurningurin um bygging av einum læraraskúla við venjingarskúla, sum av legmanni og ríkisumboðsmanninum fyrri einum 7-8 árið síðani landsstýrisins og skúlastjór-arinnar vegna varð reistur á fundi á skúlamálaráðnum, og sum varð so væl undirtikin har, at menn skjótt vórðu samdir um at sokja statspening til og fara undir at byggja neyðugu húsin til skúlan, er nú loystur.

Bygdur er hin þýðiligasti og út i odd og egg nútímans læraraskúli við venjingarskúla. Greitt verður at byrja undirvísingina i hesum húsi aftan á summarríttidina.

Hetta má halda at vera stórt skúlaagt framstigi.

Bygging av ti leingi umhugsaða

landsbókasavni er ikki greitt at fara undir.

Men figgjanin av henni er ein tátturin, ið landsstýrið hevur til viðgerðar saman við øðrum álei-andi íleggingarspurningum.

Við samtyktini i vár av lógini um fólkabókasavn varð møguligt at avgera flytan av fólkabókasav-ninum fyrri Havnina av landsbóka-savninum inn i býin.

Til tess eru leigaðar tvær hædd-ir i stóra húsinum hjá Poulsen, ið liggur yvir fyrri Føroya sparikassa.

Henda um- og nýskipan av Havnar fólkabókasavni vil verða stórt framstigið fyrri bókaútánið og vil haraftir rúmka um úti á landsbókasavninum, har ið er vordði ógvuliga trongt.

Lesnaðstudningurin og studning-urin til meginfelag studentanna er øktur, og lesandi føroyingar við lærðar skúlar uttan fyrri Danmark, verður nú roynt at veita sama studning sum studentar og onnur lesandi fáa i Føroyum og Dan-mark.

Lógin um bygging av og studning til lærlinga- og skúlaheim er sett i gildi i Føroyum, og vónandi verður henda lóg at bera góðar fruktir.

Landsstýrið hevur roynt at fing-ið lógina um ungdomshús setta i gildi i Føroyum, men tað er ikki eydnast enn. Vónandi verður tað at eydnast i hesi setu, ti henda lóg kann koma at hava stóran týðning fyrri ungdomin.

UTTANRIKISUMBOÐINI:

Sum eitt lið i arbeiðinum fyrri fremjan av okkara handils- og marknaðarinteressum hevur landsstýrið fingið lýst leysan tann sam-bært stjórnskipanina skrásetta sess i uttanríkisráðnum, sum føroy-ingar hava rætt til, og verður hann settur nú við tað fyrsta.

Landsstýrið hevur eisini samtykt reglugerð fyrri ein handils- og marknaðarkonan føroyskan um-boðsmann at seta i Suðureuropa, har ið vit hava stórar solumeressur.

Samtykt er at lýsa sessin leysan at sokja.

Verða vit hepnir við monn-unum her, kunnu teir koma at verða okkum at stórum gagni.

Her verður at liggja alt á monn-unum sjálvum, hvønn týðning teir koma at fáa fyrri okkara handil og vinnuliv, serliga solu av okkara fiski.

Alt stendur i dagligari broyting, og bara hann er búgvin at sita i hesum sessum, sum er vakin og árla á fótum við evnum konstrukt-ivt at draga fram, sum hevur ella kann koma at hava týðning fyrri okkara liv og virki.

SÁTTMALI VÐ TJÓÐVERJAR:

Landsstýrið hevur fært samráðingar við tjóðverjar um at víðka solu-rættindini til eisini at rokka sild og kongafiski.

Íslendskar landingar av sild i Týsklandi sýndu tann fyrirum, vit hava vunnði i hesum uppskoyti til landingarrættindini i Týsklandi.

Tessverri hava føroyingar ikki gáað at gera brúk av hesum rætti. Men okkara sildaveiðsmenn eru nú fult út greiðir yvir týðningin, tað við hvørt kann koma at hava at kunna selj konsumsild á tyska marknaðinum — og nøgdur er óavmarkað.

NORÐURLANDA- OG TJÓÐ- SKAPARSTOÐA OKKARA:

Tjóðskapar- og norðurlandastøða okkara er fullkomuliga broytt og hvílir á heilt øðrum »kriterium« enn áður, tá ið menn, eisini okk-

ara norðurlendsku frændir, lótu studenta- og allar felags- og sam-gonguhurðar aftur fyrri okkum sum tjóð og fólk á jøvnum fót við hin-ar norðurlendsku tjóðirnar, ti vit vóru einigin suverener statur.

Hesa hurðar eru nú opnar fyrri okkum, og vit verða av øllum norðurlendskum tjóðum, við undan tak av kanska finnum góðtiknir sum hin setta norðurlenska tjóð-in á jøvnum fót við hinar norður-lendsku tjóðirnar uttan mun til, um vit eru ein statur ella ikki, ella eru i ávisum felagsskaps- og ser-stóðum til aðra tjóð sum t.d. okk-ara stjórnskipan avmarkar okk-ara viðurskiftir og samríkisstöðu við danir.

Spurningurin um okkara lima-skap i norðurlenska ráðnum stend-ur nú til avgerðar.

Íslendingar, norðmenn og sviar standa aftan fyrri Kragts, fyrrverandi státsministerans uppskot á fundi i norðurlenska ráðnum, har ið hann sum danskur státsministari vegna allar teir dansku flokkarnar kravdi føroyingar upptiknar sum lim i norðurlenska ráðnum á jøvnum fót við hinar 5 norðurlendsku tjóð-irnar.

Okkara limaskapur stendur bara á, hvat ið finnar halda seg tora at gera vegna Alands serligu støðu, sum er sett av sameindu tjóðunum út frá øðrum grundum enn teim-um, ið liggja undir hjá okkum føroy-ingum.

Aland hevur sagt seg at fylgja føroyingum og gera okkara støðu til sína.

Men tað kann vera, at vit ikki i fyrstu atlogu orka at draga teir og okkum ísenn inn i norður-lenska ráðið og harvið heldur ikki sjálvir vinna limaskapssomdir, hóast íslendingar, norðmenn, sviar og danir eru við okkum og fult út góð-taka okkara limarétt javnbjóðis við hinar norðurlenska tjóðirnar.

FLOGMALIÐ:

Sum kunnugt hevur landsstýrið fleiri ferðir verið á tingi við upp-skoti um heimild at seta pening i og vera við at stovna føroyskt flog-felag at vera uppi i ella heilt at taka sær av flogferðsluni i sam-band við Føroyar, ti tað var stýri-sins áðanann, at flogferðslan kom at eiga framtíðina fram um ferð-ingina hjá fólk i yvir havið, og at hetta i serligum muni kom at galda fyrri so fjarskotið oyggjafolk sum tað føroyska, ið hevur so langa leið at fara fyrri at finna næstan, koma út og heim aftur.

I seinastu setu var ein meiriluti fyrri hesi heimild, men treytað av, at lögtingið ið hvussu er kom at sita við helminginum av partapen-inginum og harvið við avgerandi orðinum i felaginum til frama fyrri landsins interessur.

Landsstýrið hevur avgjort at seta pening i føroyskt flogfelag soleiðis, at lögtingið sum samtykt verður at hava partapeningsmeirilutan við at sita við i minsta lagi helminginum av partapenigingum.

Ætlan landsstýrisins er fyrri fyrst at taka við tilboðnum frá SAS um at yvirtaka tann eina triðjingin av tess tveimum triðjingum i sam-gonguni við Ícelandar.

Samráðingar verða at fara fram um hesa samgongu, ið helst verður soleiðis, at føroyska felagið figgjar-liga og umstingarlaga kemur at hava at gera við tann partin, sum rokkur at innlendis og Føroya Dan-markar flúgviningi, ið vegna ferða-fólkatalið er tann drúgvasti part-urin.

(Liðugt)